

Дослідивши дану тему можна прийти до висновків, що на законодавчому рівні було зроблено все необхідне для захисту прав адвокатів. Проте на сьогоднішній час в Україні існують розбіжності між законодавством та практикою. У результаті, попри положення Конституції України, Кримінального та Кримінального Процесуального кодексу України та Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність”, адвокати постійно стикаються з численними перешкодами під час надання правової допомоги своїм клієнтам.

Двома ключовими перепонами з якими стикаються адвокати, є те, що судді не завжди є неупередженими у процесі, та прокурори, слідчі та інші представники правоохоронних органів мають надто широкі повноваження і часто не дотримуються вимог закону та маніпулюють його положеннями.

І як результат цього професійні права адвокатів та гарантії адвокатської діяльності систематично порушуються, а права людини їх клієнтів не поважаються. Є декілька найтипівіших порушень прав адвокатів: ненадання адвокатам доступу до своїх клієнтів; порушення права на конфіденційне спілкування клієнта з адвокатом; ненадання чи невчасне надання адвокату доступу до інформації, матеріалів справи (тобто перешкоджання підготовці захисту); проведення неправомірних обшуків в офісах адвокатів і вилучення документів, що становлять адвокатську таємницю; порушення статусу адвокатів у кримінальному провадженні; зловживання притягненням до дисциплінарної відповідальності адвокатів та порушення кримінальних справ проти адвокатів; застосування “позасудових” заходів впливу на адвоката (у тому числі залякування, погроз, словесних образ, знищення майна, фізичних нападів, вбивства).

Важливо зрозуміти, що кожне порушення професійних прав і гарантій адвоката є водночас порушення прав людини його клієнта.

Як наслідок, одним із головних запитів, що лунають від адвокатів по всій країні сьогодні - це посилення системи захисту їх прав і гарантій професійної діяльності відповідно до законодавства та міжнародних стандартів, які застосовані в Україні. Багато адвокатів звертаються до професійних асоціацій, членами яких вони ж, громадських організацій, та ЗМІ, щоб певним чином змінити цю ситуацію.

Зволінський Ю.С.

студент 2-го курсу факультету адвокатури

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ АДВОКАТІВ

В силу того, що діяльність адвоката багатогранна, вона потребує надійного захисту з боку держави. Під гарантіями адвокатської діяльності потрібно розуміти сукупність правових засобів, що забезпечують реалізацію, охорону та захист прав і законних інтересів адвокатів під час здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Стаття 23 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає перелік гарантій адвокатської діяльності, особливу увагу серед яких на нашу думку, варто приділити обшуку адвокатів та забезпеченню безпеки, причому не тільки під час участі у кримінальному судочинстві, а взагалі в процесі виконання будь-яких завдань покладених на адвоката (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»// ВВР, 2013, №27, ст. 282). Це питання є досить актуальним у зв'язку з розширенням прав адвокатів, реформами в адвокатурі та популяризацією адвокатської професії в Україні.

Реформи в країні – 2016 призвели до сплеску обшуків не лише у відомих бізнесменів, державних службовців та політиків, а і у їхніх адвокатів. Відому активність в цьому сенсі проявило Національне антикорупційне бюро України. Процесуальні гарантії та особливості проведення окремих слідчих дій та заходів забезпечення кримінального провадження стосовно адвоката містяться в статті 23 ЗУ «про адвокатуру та адвокатську діяльність» та встановлюють порядок обшуку адвоката. На жаль, цих положень не завжди дотримуються під час слідчих дій стосовно адвокатів, звідси й актуальність ознайомлення із практикою Європейського суду з прав людини стосовно дотримання гарантій адвокатської діяльності. Наприклад в рішенні стосовно справи «Головань проти України» ЄСПЛ визначив, що «відповідні гарантії, такі як

присутність та дійова участь незалежного спостерігача, завжди повинні бути доступними під час обшуку офісу адвоката для забезпечення того, щоб матеріал, який захищається адвокатською таємницею, не було вилучено. При цьому такий спостерігач повинен мати обов'язкову юридичну кваліфікацію, щоб фактично брати участь у процесі. Крім того він також повинен бути зв'язаний адвокатською таємницею, щоб гарантувати захист конфіденційного матеріалу та прав третіх осіб. Нарешті, спостерігач повинен бути наділений необхідними повноваженнями, щоб бути спроможним запобігти під час аналізу процесу будь-якому можливому втручання в адвокатську таємницю». Подібні рішення детально розкривають основні моменти забезпечення гарантій адвоката та в майбутньому слугують джерельною базою для подібних справ.

Щодо забезпечення безпеки адвоката тут слід звернути особливу увагу, адже, це ключовий момент який тягне за собою нормальне функціонування роботи адвоката, а без належної охорони не можливе повноцінне виконання його обов'язків.

Адвокатська спільнота констатує систематичне порушення гарантій професійної діяльності, що ставить під загрозу безпеку адвокатів. Прикладами таких інцидентів є пожежа в ніч з 19 на 20 січня 2016 року в офісі Адвокатського об'єднання «Безпалий та партнери» на місці якої експертизи найшли сліди запальної суміші. Керуючий партнер адвокатського об'єднання, адвокат Тарас Безпалий розглядає цю подію, як перешкоджання здійсненню адвокатської діяльності. Інший приклад, 26 січня 2016 року стало відомо про підрив автомобіля адвоката Олександра Шадріна, який здійснює представництво інтересів обвинувачених у декількох кримінальних справах (Асоціація правників України «АПУ вимагає забезпечити безпеку адвокатів під час здійснення ними професійної діяльності» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://uba.ua/ukr/news/4149/>). Звісно це лише окремі випадки і їх перелік значно ширший, там мають місце замах на життя і навіть вбивство адвокатів, що спонукає на необхідність посилення безпеки адвокатів.

Відповідно до змісту ч. 2 ст. 3 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» рішення про застосування заходів безпеки щодо адвоката-захисника, адвоката-представника мають приймати слідчий, прокурор, суд, у провадженні яких перебуває кримінальне провадження щодо кримінального правопорушення, у розслідуванні чи судовому розгляді якого він брав або бере участь. Здійснення заходів безпеки покладається за підслідністю на органи служби безпеки або внутрішніх справ, у складі структур в яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи (Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»// ВВР, 1994, N 11, ст.51).

Приводом для забезпечення безпеки адвоката як учасника кримінального провадження є його заява. Підставою для вжиття заходів забезпечення безпеки є фактичні дані, що свідчать про необхідність у застосуванні заходів безпеки, тобто достатні дані про те, що адвокату, який бере участь у кримінальному судочинстві, дійсно погрожують убивством, застосуванням насилля, знищенням або пошкодженням його майна чи вимаганням, іншими злочинними або небезпечними, протиправними діями.

Як ми бачимо, гарантії адвоката, особливо в сфері безпеки, дійсно закріплені кращим чином і забезпечуються державою за допомогою національного законодавства, яке в свою чергу, базується на міжнародних нормах, що являють собою загальноприйняті критерії функціонування адвокатури. Проте закріплення, це лише половина шляху, який потрібно пройти, щоб досягнути високих стандартів які закладені в витоках цієї професії. На практиці ж, юридичні гарантії не завжди мають фактичний зміст, а це є проявом недовершеності законодавства на фоні суспільних відносин.

Король А.С.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ВІД
СТОРОННЬОГО ВТРУЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**